

Dariusz Wasilewski

Akademia Wojsk Lądowych im. gen. T. Kościuszki we Wrocławiu

**ANALIZA PORÓWNAWCZA SIŁ ZBROJNYCH
RP ORAZ REPUBLIKI CZEKIEJ –
ZAGADNIENIA WYBRANE**

**COMPARATIVE ANALYSIS OF
ARMED FORCES IN POLAND AND
THE CZECH REPUBLIC – SELECTED ISSUES**

ABSTRAKT

Głównym celem było przedstawienie podstawowego uzbrojenia, występującego na wyposażeniu Sił Zbrojnych RP oraz Republiki Czech, ze szczególnym uwzględnieniem Sił Powietrznych a także Wojsk Lądowych Dodatkowo, wykazano także różnice w kierunkach rozwoju pomiędzy wymienionymi państwami. Ukazano także problem niedostosowania sprzętu do wymogów nowoczesnego pola walki.

ABSTRACT

The main objective was to present the basic weaponry that is provided by the Armed Forces of the Republic of Poland and the Czech Republic, with particular emphasis on the Air Force and Land Forces. Additionally, differences in development directions between these countries were also shown. It also shows the problem of maladjustment of equipment to the requirements of the modern battlefield.

Słowa kluczowe: Siły Zbrojne RP, Republika Czech, armia, Wojska Lądowe, Siły Powietrzne

Keywords: Polish Armed Forces, Czech Republic, army, Land Forces, Air Forces

WPROWADZENIE

Bardzo napięta sytuacja na arenie międzynarodowej, coraz częściej zmusza do przemyślenia kwestii obronności państwa. Operacje w Iraku, Afganistanie czy Syrii w sposób szczególny wskazują na to, że pojęcie konfliktu zbrojnego zmieniło się na przestrzeni lat. XXI wiek charakteryzuje znaczącym rozwojem technologicznym i to właśnie ta, jakość technologiczna zwycięża nad „ilością”, czego świetnym przykładem była operacja „Iraqi Freedom”. Wojska Saddama, pomimo tego, że o wiele liczniejsze, nie stanowiły zagrożenia dla sił koalicji. Dodatkowo należy także zwrócić uwagę, na sytuację związaną z Ukrainą oraz położenie Republiki Czech a także Polski na mapie Europy. Polacy w związku z bardzo długą granicą lądową z Ukrainą, Białorusią oraz obwodem kalininogradzkim, w sposób szczególny powinni się zastanowić nad kwestią bezpieczeństwa granic państwowych.

SIŁY ZBROJNE RP ORAZ REPUBLIKI CZECH – WYPOSAŻENIE ORAZ OCENA MOŻLIWOŚCI WYKORZYSTANIA

Siły Zbrojne są elementem niezmiernie ważnym dla bezpieczeństwa narodowego każdego państwa. Poddając analizie ustawę o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej, na pierwszy plan wysuwają się informacje dotyczące najważniejszego zadania Sił Zbrojnych. Mają one, stać na straży suwerenności i niepodległości Narodu Polskiego. Dodatkowo, należy też zwrócić uwagę na dalszą część ustawy. Stawia ona przed wojskiem kolejne wyzwania. „Siły Zbrojne

mogą ponadto brać udział w zwalczaniu klęsk żywiołowych i likwidacji ich skutków, działaniach antyterrorystycznych i z zakresu ochrony mienia, akcjach poszukiwawczych oraz ratowania lub ochrony zdrowia i życia ludzkiego, oczyszczaniu terenów z materiałów wybuchowych i niebezpiecznych pochodzenia wojskowego oraz ich unieszkodliwianiu, a także w realizacji zadań z zakresu zarządzania kryzysowego”.¹

Jak można zauważyć przed wojskiem stawia się duża ilość ważnych zadań. Czy żołnierze są w stanie je wszystkie wypełnić? Czy posiadają niezbędny ekwipunek do ich wykonania? Te pytania zapewne zadaje sobie większość ludzi interesujących się obronnością państwa. Autor w części końcowej, po przeanalizowaniu potencjału militarnego Sił Zbrojnych RP postara się odpowiedzieć na te pytania.

Dodatkowo, ustawa wskazuje także podział Sił Zbrojnych na następujące komponenty:

- Wojska Lądowe
- Siły Powietrzne
- Marynarka Wojenna
- Wojska Obrony Terytorialnej².

MON w planie budżetu, na rok 2018 przedstawił następujące informacje dotyczące stanów osobowych:

Liczba żołnierzy zawodowych: 110.000,

w tym:

- Wojska Lądowe 47.927,
- Siły Powietrzne 16.428,
- Marynarka Wojenna 7.020,
- WOT 2.600,
- pozostałe 36.025.

Narodowe Siły Rezerwowe: 12.000

Kandydaci na żołnierzy zawodowych: 5.000

¹ <https://www.arslege.pl/sily-zbrojne-rp/k473/a41510/> [dostęp z dnia 29.06.2018].

² <https://www.arslege.pl/sily-zbrojne-rp/k473/a41510/> [dostęp z dnia 30.06.2018].

Terytorialna Służba Wojskowa: 17.142.

Bazując na oficjalnych danych MON, można także odszukać informacji dotyczących budżetu. „Na finansowanie potrzeb obronnych Rzeczypospolitej Polskiej przeznaczają się corocznie wydatki z budżetu państwa w wysokości nie niższej niż: 2,0% Produktu Krajowego Brutto – w latach 2018 i 2019. Wartość Produktu Krajowego Brutto, (...) ustala się w oparciu o wartość określoną w założeniach projektu budżetu państwa na dany rok i dotyczy tego samego roku, na który są planowane wydatki.”³ W związku z powyższym wydatki obronne to 41,1 mld zł

Dodatkowo należy zwrócić także uwagę na fakt, że zasadnicza służba wojskowa została zniesiona. W aktualnej sytuacji osoby, zainteresowane wstąpieniem w szeregi armii, mogą się do niej dostać poprzez uczestnictwo w Narodowych Siłach Rezerwowych. Jednakże, zniesienie służby zasadniczej w sposób negatywny wpłynęło na stan osobowy rezerw, które stanowią zaledwie 75 tys. osób. Dokonując pogłębionej analizy czynnika ludzkiego należy także zwrócić uwagę na populację kraju. Polskę zamieszkuje blisko 39 mln ludzi, co plasuje ją w czołówce krajów europejskich. Teoretycznie rzecz biorąc Polacy są w stanie wygenerować pokłady około 19 mln osób, które mogą uczestniczyć w działaniach militarnych. Kolejnym rozważanym czynnikiem jest produkcja oraz zapas ropy. Tutaj niestety sytuacja nie jest korzystna. Według globalfirepower Polacy są w stanie wyprodukować 20,100 baryłek ropy dziennie, jednakże zużycie plasuje się na 512,000 baryłek. Rezerwy są oceniane na zaledwie 137,800,000 baryłek. Mówiąc o zabezpieczeniu w paliwa oraz smary, należy także zwrócić uwagę na logistykę oraz możliwości dowozu zaopatrzenia. Polska jest pokryta 423,997 km dróg oraz 19,428 km tras kolejowych. Dodatkowo, potencjalnie dysponujemy 17,600,000 osobami zdolnymi do pracy w fabrykach. Aktualny dług zagraniczny to

³ <http://mon.gov.pl/d/pliki/dokumenty/rozne/2018/02/budzet2018.pdf> [dostęp z dnia 30.06.2018].

około 362,000,000,000 USD.⁴ Powyższa analiza stawia Polskę w pozycji bardzo podobnej, jak większość europejskich państw. Aczkolwiek ze względu na położenie geograficzne powyższe czynniki należy porównać z Federacją Rosyjską, niestety tutaj wypadamy znacznie gorzej.

Analizując zadania czeskich Sił Zbrojnych są one zbliżone do ich Polskiego odpowiednika. Skupiają się one głównie na zapewnieniu bezpieczeństwa kraju w razie ataku z zewnątrz, działania podczas akcji kryzysowych oraz wypełnieniu sojuszniczych zobowiązań.

Biorąc pod uwagę strukturę organizacyjną można wyróżnić następujące komponenty: Siły powietrzne oraz Siły Lądowe⁵.

Czeski rząd ustalił limit wydatków Ministerstwa Obrony na pułapie 58,893.351 mln czeskich koron czyli około 1,11% PKB⁶. W czeskich Siłach Zbrojnych służy 24,251 żołnierzy zawodowych w tym 28 generałów⁷. Podobnie jak w Polsce Czesi zrezygnowali ze służby zasadniczej, przechodząc na pełną profesjonalizację. Dodatkowo podobnie jak w polskim systemie, istnieje możliwość przejścia szkolenia wojskowego⁸.

1.1 SIŁY POWIETRZNE RP

Bardzo ważnym, jak nie najważniejszym komponentem armii przysłości są Siły Powietrzne. To właśnie one zapewniają odpowiednie wsparcie działań Wojsk Lądowych, zarówno w czasie działań defensywnych jak i ofensywnych.

⁴ https://www.globalfirepower.com/country-military-strength-detail.asp?country_id=poland [dostęp z dnia 30.07.2018].

⁵ <http://www.army.cz/scripts/detail.php?id=5762> [dostęp z dnia 30.06.2018].

⁶ http://www.army.cz/images/id_5001_6000/5146/budget2018.pdf [dostęp z dnia 30.06.2018].

⁷ <http://www.army.cz/en/facts-file/personnel-size/personnel-size-of-the-defence-department-in-1992---2017-129701/> [dostęp z dnia 30.06.2018].

⁸ https://en.wikipedia.org/wiki/Army_of_the_Czech_Republic [dostęp z dnia 30.06.2018].

„Polskie Siły Powietrzne (SP) są rodzajem sił zbrojnych, przeznaczonym do utrzymania odpowiedniego stopnia kontroli, a w razie potrzeby do obrony przestrzeni powietrznej kraju. Funkcjonują w ramach narodowego systemu obrony, który jest zintegrowany z systemem sojuszniczym oraz z właściwymi europejskimi systemami cywilno-wojskowymi. Siły Powietrzne, które posługują się najnowocześniejszym sprzętem lotniczym, raketowym i radarowym, składają się z:

- Wojsk Lotniczych,
- Wojsk Obrony Przeciwlotniczej,
- Wojsk Radiotechnicznych⁹.

Analizując jedną ze składowych, czyli Wojska Lotnicze dane ilościowe są zadowalające Polska posiada 465 samolotów w tym 99 myśliwców, 229 samolotów transportowych, 98 samolotów treningowych oraz 211 śmigłowców.¹⁰

Po dokładnej analizie okazuje się jednak, że to tylko i wyłącznie liczby, ponieważ większość sprzętu jest już przestarzała i nie spełnia wymogów współczesnego pola walki.

Podstawowym samolotem w Siłach Powietrznych jest **F-16 Falcon**. Ta konstrukcja zaprojektowana przez amerykańską wytwórnię General Dynamics jest produkowana już od roku 1993, aczkolwiek badania nad nią były już prowadzone w latach 70-tych. F-16 Advanced Block 52 jest nowoczesnym jednosilnikowym myśliwcem. Na ten moment Polska posiada 48 F-16 w różnych wersjach¹¹.

Kolejnym samolotem posiadanym przez Siły Lotnicze jest **Mig-29** konstrukcji Rosyjskiej. Konstrukcja bardzo przestarzała, niespełniają-

⁹ [<http://www.wojsko-polskie.pl/pl/pages/siy-powietrzne-2016-04-18-k/>] [dostęp z dnia 30.06.2018].

¹⁰ <https://wiadomosci.onet.pl/tylko-w-onecie/wojsko-polskie-liczebnosci-i-uzbrojenie-infografika/e77zjgr> [dostęp z dnia 30.06.2018].

¹¹ <https://web.archive.org/web/20120301085406/http://www.sp.mil.pl/pl/wyposazenie/samoloty> [dostęp z dnia 01.07.2018].

ca wymogów współczesnego pola walki (rok wprowadzenia do służby 1989) „Samolot odrzutowy MiG-29 zaprojektowano w 1972 r., w celu wymiany samolotów typu MiG-21 i MiG-23 na nowsze i nowocześniejsze. Samolot miał być tzw. lekkim myśliwcem frontowym, uzupełniającym ciężki myśliwiec przewagi powietrznej Su-27. Pierwszy prototyp wznosił się w powietrze 6 października 1977 roku, a pierwsze seryjne samoloty MiG-29 9.12 („Fulcrum-A”) weszły do służby w 1984 r. Polska posiada 31 maszyn tego typu”¹².

Biorąc pod uwagę samoloty myśliwsko bombowe Polska posiada w swoich szeregach także **Su-22**. Konstrukcja, która została wprowadzona do służby w latach 80-tych. „Su-22 to samolot szturmowo-bombowy produkcji ZSRR używany przez kraje byłego Układu Warszawskiego, Bliskiego Wschodu oraz Libię, Wietnam, Peru i Angolę”¹³.

Polskie Siły Zbrojne dysponują także samolotami transportowymi. Jednym z nich jest **C-130 Hercules**, który niestety nie jest konstrukcją nową. Ocenia się, że jego produkcja zaczęła się już w latach 60 tych dwudziestego wieku. Kolejny to **CASA**, konstrukcji hiszpańskiej. Produkowany od 1991 roku.

Kolejny aeroplan to **PZLM28** – jest to modyfikacja radzieckiego An – 28 produkowanego w latach 70 tych.

Polska posiada także następujące samoloty treningowe **PZL- 130 Orlik**, **PZL TS-11 Iskra** oraz **M-346 Bielik**, który jest najnowszym konstrukcyjnie samolotem w Polskich Siłach Zbrojnych.

Analizując powyższe dane można dojść do wniosku, że jedynym dość nowym samolotem w Siłach Zbrojnych jest **F-16**, co czyni problemy związane zarówno z transportem lotniczym jak i pozostałymi zada-

¹² <https://web.archive.org/web/20120301085406/http://www.sp.mil.pl/pl/wyposazenie/samoloty> [dostęp z dnia 01.07.2018].

¹³ <https://web.archive.org/web/20120301085406/http://www.sp.mil.pl/pl/wyposazenie/samoloty> [dostęp z dnia 01.07.2018].

niami stawianymi przed Siłami Powietrznymi. Kolejna rozpatrywana grupa wyposażenia to śmigłowce.

Biorąc pod uwagę śmigłowce, podzielono je na następujące grupy:

Śmigłowce wielozadaniowe: w grupie tej sklasyfikowano **Mi-2** konstrukcji Rosyjskiej, który jest produkowany już od 1965 roku, **Mi-8**, **Mi-17** (oba produkowane w latach 70-tych) oraz **PZL W-3 Sokół** (konstrukcja z lat 90 tych)

„**Mi-8** Dwusilnikowy śmigłowiec o konstrukcji półskorupowej, wykonany z duraluminium w układzie Sikorskiego. Pięćłopatowy wirnik nośny, również wykonany z duraluminium. Z tyłu, pod belką ogonową, wrota ładunkowe, podwozie stałe, trzykołowe z kółkiem przednim. Załogę stanowią, zależnie od wersji, 2 lub 3 osoby. Śmigłowiec napędzają dwa silniki turbinowe TW2-117AG o mocy startowej 1119 kW każdy. Mi-8 jest pierwszym śmigłowcem Miła z autopilotem. Standardowe uzbrojenie wersji Mi-8TW to cztery wyrzutnie UB-16-57UD po 16 rakiet niekierowanych S-5. Wersja Mi-8TB uzbrojona jest w karabin maszynowy A-12,7 sześć bloków UB-32 z rakietami niekierowanymi oraz 4 rakiety przeciwpancerne 9M17P Skorpion lub sześć 9M14 Malutka [Bukowski, s. 133, 1995]

– Szkolno-Treningowe – **SW-4 Puszczyk** idealnie sprawdza się, jako śmigłowiec transportowy, patrolowy oraz dla potrzeb podstawowego i zaawansowanego szkolenia. Jest przystosowany do prowadzenia szkoleń w dzień i w nocy, w warunkach kompatybilnych z IFR oraz z użyciem gogli NVG. System symulacji sytuacji awaryjnych umożliwia prowadzenie szkolenia pilotów pod kątem sytuacji kryzysowych. Dzięki zastosowaniu podwieszenia zewnętrznego śmigłowiec Puszczyk jest zdolny przenosić ładunki o masie do 650 kg.¹⁴

– Szturmowe – „**Mi-24** jest śmigłowcem z przełomu lat 60. i 70. XX wieku. Jego cechą charakterystyczną jest możliwość przewozu ośmiu żołnierzy w części transportowej, dlatego też Mi-24 nie ma bezpośred-

¹⁴ <http://www.pzl.swidnik.pl/pl/sw-4/0,-t,15> [dostęp z dnia 01.07.2018].

niego odpowiednika na Zachodzie, rolę śmigłowców bojowych, bowiem odgrywały tam lekkie maszyny AH-1 Cobra przeznaczone głównie do zwalczania celów opancerzonych. Pewne cechy wspólne można znaleźć w amerykańskim prototypowym ciężkim śmigłowcu szturmowym S-67 Blackhawk (wyposażony w kabinę ładunkową podobnie jak Mi-24) lub w szturmowym wariantcie śmigłowca transportowego UH-60 Black Hawk wyposażonym w wysięgniki do przenoszenia uzbrojenia”¹⁵.

Kolejną składową Sił Powietrznych są Wojska Obrony Przeciwlotniczej. To właśnie one mają strzec najważniejszych elementów infrastruktury oraz wzbraniać przed atakami z powietrza. Aktualnie dysponują one następującym sprzętem:

„**ZU-23-2**- Armata powstała w Związku Radzieckim w 1960 roku. Przeznaczona jest do zwalczania celów nisko lecących w odległości do 2,5 km. Może również razić cele lekko opancerzone lub siłę żywą. Wykorzystywany jest do bezpośredniej osłony wojsk i ważnych obiektów przed atakiem z powietrza. Broń jest używana przez wszystkie kraje byłego Układu Warszawskiego (z wyjątkiem Czechosłowacji) i inne państwa niegdyś współpracujące z ZSRR.”¹⁶

Hibneryt – „polski samobieżny zestaw przeciwlotniczy złożony z ciężarówki Star 266 oraz zamontowanej na nim podwójnie sprzężonej armaty przeciwlotniczej ZU-23-2. Podobne zestawienie powstaje też na Jemenie, gdzie też montuje się działko ZU23-2 na ciężarówce Star 266

„Opracowano kilka modernizacji tego systemu. Pierwsza oznaczona, jako **Hibneryt-KG** obejmowała zastosowanie zamiast zwykłej armaty ZU-23-2 jej polskiej modyfikacji **ZUR-23-2KG Jodek**, gdzie możliwości armaty powiększone są zastosowaniem rakiet Grom. Ponadto

¹⁵ <https://technologie.onet.pl/smiglowiec-mi-24-latajacy-czolg-polskiej-armii/3ngvtnh> [dostęp z dnia 01.07.2018]

¹⁶ http://34drop.wp.mil.pl/pl/60_119.html [dostęp z dnia 01.07.2018].

zmodernizowane pojazdy wyposażono w magazyn do przewożenia zapasu rakiet Grom i agregat do ładowania akumulatorów¹⁷.

ZSU-23-4 – „Nowe działo zostało opracowane w latach 1957 - 1961 w ZSRR przez biuro projektowe Astrowa, jako następcą **ZSU-57-2**, które nie odpowiadało już wymaganiom stawianym przed tego typu sprzętem, głównie z powodu istnienia jedynie ręcznego systemu optycznego naprowadzania na cel, co przy rozwoju szybkich samolotów odrzutowych stanowiło poważną wadę. Zestaw **ZSU-23-4** z późniejszych serii produkcyjnych dobrojony w kierowane przeciwlotnicze pociski rakietowe Działa przeciwlotnicze **ZSU-23-4** znalazły się na uzbrojeniu Armii Radzieckiej w 1964 roku, a później trafiły także do wyposażenia innych armii Układu Warszawskiego w tym Ludowego Wojska Polskiego (LWP), oraz zaprzyjaźnionych z ZSRR państw arabskich. Obecnie system Szyłka uznaje się za przestarzały (głównie ze względu na możliwości radaru), pomimo tego znajduje się jeszcze na uzbrojeniu około 30 krajów świata¹⁸.

2K12 KUB – „Rakietowy kompleks obrony powietrznej wojsk „**Kub**” (w kodzie NATO **SA-6 „Gainful**”) powstał w **OKB-134** (późniejsze **OKB Wympeł**). Był to pierwszy rakietowy kompleks szczelby dywizyjnego. „**Kuby**” opracowywano od 1959 r. Weszły na uzbrojenie dopiero w 1965 r. Koncepcja kompleksu, którego podstawowe ogniwo stanowiła bateria złożona z jednej stacji radiolokacyjnej i 5–6 wyrzutni, z których każda dysponowała 3 pociskami na prowadnicach, była wówczas optymalna¹⁹.

9K33 OSA – „Prace nad pierwszym wariantem samobieżnego przeciwlotniczego zestawu rakietowego **9K33 „Osa**” zainicjowano

¹⁷ <http://www.samolotypolskie.pl/samoloty/1991/126/Hibneryt> [dostęp z dnia 01.07.2018].

¹⁸ <https://pl.wikipedia.org/wiki/ZSU-23-4> [dostęp z dnia 01.07.2018].

¹⁹ <http://www.samolotypolskie.pl/samoloty/2460/126/2K12-3M9-Kub> [dostęp z dnia 01.07.2018].

przed niemal półwieczem – w październiku 1960 r. Piętrzące się problemy techniczne sprawiły, że wkrótce zmieniła się kierująca pracami organizacja konstrukcyjna, a także układ zestawu. W efekcie jednak, na przełomie lat 1960-tych i 1970-tych, autorom ostatecznej wersji „Osy” udało się swym dziełem wyprzedzić epokę.

W Polsce zdecydowano o zmodernizowaniu części spośród posiadanych 64 „Os-AK” i „AKM” do standardu „Osa-AKM-P1 **Żądło**”. Autorem i wykonawcą tej modernizacji są Wojskowe Zakłady Uzbrojenia S.A. z Grudziądza²⁰.

1.2. SIŁY POWIETRZNE REPUBLIKI CZECH

Głównym zadaniem czeskich Sił Powietrznych jest zabezpieczenie przestrzeni powietrznej nad Republiką Czech. Dodatkowo zapewniają one bezpośrednie wsparcie dla Wojsk Lądowych, co więcej odpowiedzialne są także za transport najważniejszych osób w kraju.²¹

Czeskie Siły Powietrzne wyposażone są w następujący sprzęt:

SAAB JAS 39 Gripen – „szwedzki myśliwiec wielozadaniowy produkowany przez koncern lotniczy SAAB w koprodukcji z BAE Systems.

Nazwa samolotu Gripen została wybrana w publicznym konkursie ogłoszonym w 1982 roku. Gryf znajduje się w herbie firmy SAAB i uznano, że doskonale nadaje się do podkreślenia wielozadaniowości samolotu. Symbol **JAS** jest skrótowcem od szwedzkiego *Jakt* – myśliwski, *Attack* – szturmowy, *Spaning* – rozpoznawczy i oznacza, że Gripen jest wielozadaniową maszyną zdolną wykonywać każde z tych zadań²².

„Od 2005 używają 12 JAS 39C i 2 JAS 39D. Pierwotnie wydzierżawione do 2015 z możliwością ich wykupu, ale w maju 2014 roku umowę leasingu wydłużono o dwanaście lat, do 2027 roku²³.”

²⁰ <http://www.samolotypolskie.pl/samoloty/2468/126/9K33-9M33-Osa> [dostęp z dnia 01.07.2018].

²¹ <http://www.army.cz/scripts/detail.php?id=87187> [dostęp z dnia 01.07.2018].

²² https://pl.wikipedia.org/wiki/Saab_JAS_39_Gripen [dostęp z dnia 01.07.2018].

²³ <https://www.flightglobal.com/news/articles/czech-government-signs-gripen->

Aero L-159 Alca – „W 1992 zakłady Aero rozpoczęły wraz z Boeingiem pracę nad następcą dla Aero L-39 Albatrosa. 4 lipca 1997 rząd Czech złożył zamówienie na 72 maszyny”.

„Prototyp wersji szkolnej (L-159B) zaprezentowano 12 czerwca 1997, a 2 sierpnia 1997 oblatano. Natomiast 29 sierpnia 1998 odbył się pierwszy lot prototypu wersji bojowej (L-159A). 19 sierpnia 1998 L-159 gościł na pokazach lotniczych w Hradec Králové, gdzie został po raz pierwszy zademonstrowany szerszej publiczności. 20 Października 1999 zaprezentowano pierwszy seryjny egzemplarz. Dostawy dla Czeskich Sił Powietrznych rozpoczęły się w 1999 roku. W marcu 2017 roku, 13 lat po zamknięciu linii montażowej, wznowiono produkcję samolotu dla Irackich Sił Powietrznych oraz prywatnych przedsiębiorstw zajmujących się szkoleniem pilotów.”²⁴

Let L-410 Turbolet – „czechosłowacki dwusilnikowy, turbośmigłowy samolot pasażerski i transportowy z lat 70. XX wieku, produkowany w zakładach w Kunovicach.

Samolot powstał w celu zastąpienia wysłużonego samolotu An-2 oraz An-14. Prototyp oblatany w kwietniu 1969 r., produkcja seryjna od 1971 r. Samolot przeznaczony do lokalnego transportu osób i towarów w lotnictwie cywilnym. W lotnictwie wojskowym, jako lekki samolot transportowy i transportowo-desantowy. Samolot ma możliwość krótkiego startu i lądowania (STOL). Samolot okazał się udaną konstrukcją umożliwiającą adaptację na samolot sanitarny oraz wersję fotogrametryczną”²⁵.

Samoloty transportowe: **A319, Challenger 600, Yak-40, Casa C-295** oraz następujące śmigłowce **Mi8/17/24/171/ PZL W-3**.

-lease-extension-399415/ [dostęp z dnia 01.07.2018].

²⁴ https://pl.wikipedia.org/wiki/Aero_L-159_Alca#cite_note-1 [dostęp z dnia 01.07.2018].

²⁵ <http://www.let.cz/?lang=2> [dostęp z dnia 01.07.2018].

Biorąc pod uwagę systemy obrony przeciwlotniczej Czesi dysponują następującym sprzętem: **2K12 KUB**, **9k35 Strela-10**, **RBS 70** (rakiety przeciwlotnicze krótkiego zasięgu).

Jak zauważono, zarówno Wojsko Polskie jak i Siły Zbrojne Republiki Czeskiej dysponują bardzo podobnym wyposażeniem, aczkolwiek występują rozbieżności w związku z podstawowymi samolotami. Czesi stawiają na produkty europejskie, oraz swój rodzimy przemysł. Jednakże, nawet najlepsze samoloty nie stanowią wartości, jeśli nie są wspierane zarówno przez wojska OPL jak i Siły Lądowe, które omówiono w kolejnym rozdziale.

2. WOJSKA LĄDOWE

„Wojska Lądowe (WL) przeznaczone są do zapewnienia obrony i niepodzielności terytorium państwa, nienaruszalności jego granic lądowych, odparcia agresji lądowo-powietrzno-morskiej z każdego kierunku w ramach przeciwstawienia się każdej formie zagrożenia militarnego Rzeczypospolitej Polskiej. W składzie Wojsk Lądowych występują funkcjonalnie odpowiednie organy dowodzenia, związki taktyczne, oddziały i pododdziały (zmechanizowane, pancerne, powietrzno-desantowe, aeromobilne, rozpoznawcze, artylerii, przeciwlotnicze, inżynierijne, chemiczne, łączności) oraz inne moduły specjalistyczne wsparcia i zabezpieczenia.”²⁶

2.1 WOJSKA PANCERNE ORAZ ZMECHANIZOWANE W RP

Biorąc pod uwagę potencjał wojsk zmechanizowanych Polska dysponuje następującym sprzętem.

„**BMP-1** (w Polsce oznaczany jako BWP-1) został wprowadzony do uzbrojenia w 1966 roku. Była to nowatorska konstrukcja i uważany jest za pierwszy skonstruowany od podstaw i produkowany seryjnie

²⁶ <http://www.wojsko-polskie.pl/pl/pages/wojska-ladowe-2016-04-18-t/> [dostęp z dnia 01.07.2018].

bojowy wóz piechoty na świecie. BMP-1 jest bojowym wozem piechoty przeznaczonym do współdziałania z czołgami. Stanowi wyposażenie oddziałów piechoty zmechanizowanej. Jest zdolny do przewożenia piechoty, zapewniając jej zabezpieczenie przed pociskami broni ręcznej oraz wsparcie ogniowe, gdy przystępuje ona do działania poza pojazdem. W przedniej części kadłuba znajduje się przedział napędowy z silnikiem. W wieży znajduje się zasadnicze uzbrojenie wozu: armata 2A28 Grom i sprzężony z nią km PKT. Uzbrojenie może być wychylane w zakresie kątów $-4^{\circ}/+33^{\circ}$ i nie jest stabilizowane. Armata 2A28 jest ładowana przez automat ładowania Maszyna Załadunkowa tzw. MZ (ros. M3) lub ręcznie. Odległość strzału bezwzględnego dla armaty przy strzeleniu pociskiem PG 15W do celu o wysokości 2 m wynosi 765 m. Nad lufą armaty zamocowana jest wyrzutnia 9S415 przeciwpancernych pocisków kierowanych 9M14M Malutka ładowana z wnętrza wieży przez mały właz. Na bokach wieży są często mocowane wyrzutnie granatów dymnych 902W Tucza. Do celowania służy dziennie-nocny celownik 1PN22M2, a obserwację poza polem widzenia celownika zapewniają peryskopy TNPO-170A. BMP-1 ma zawieszenie niezależne na wałkach skrętnych. Każde z 12 kół jezdnych jest połączone za pomocą wahacza wleczonego z wałkiem skrętnym. Wahacze pierwszej i ostatniej pary kół nośnych są dodatkowo zamocowane do teleskopowych amortyzatorów hydraulicznych dwustronnego działania oraz posiadają sprężynowy ogranicznik skoku. Napęd z silnika jest przekazywany na znajdujące się w przedniej części pojazdu koła napędowe.²⁷

„**Transporter Rosomak** przyjęto do uzbrojenia Wojska Polskiego w grudniu 2004 roku. Pierwsze egzemplarze zostały przekazane wojsku 8 stycznia 2005 roku (trzy w wersji bojowej z wieżą Hitfist-30P i 6 bazowych bez uzbrojenia). Pierwszą jednostką wyposażoną w nowy transporter była 17 Brygada Zmechanizowana z Międzyrzecza. W lipcu 2013 została przedłużona o 10 lat licencja na produkcję, KTO Rosomak z fir-

²⁷ <http://pl.uzbrojenie.wikia.com/wiki/BMP-1> [dostęp z dnia 01.07.2018].

mą Patria Land Service. Emocje budzi kontrowersja wokół opancerzenia transporterów, zdaniem większości autorów, dalece niedostatecznego. Warstwę zasadniczą kadłuba wykonano z blachy stalowej o grubości 8 mm. Od pancerza zewnętrznego oddziela ją kilkunastomilimetrowa pianka zwiększająca wyporność pojazdu. Można ją zastąpić – podobnie jak w fińskim pierwowzorze – ceramiką lub kompozytem, polepszając tym samym odporność balistyczną pancerza, ale rezygnując z pływalności²⁸.

Wojska Pancerne mają na wyposażeniu następujące czołgi:

„**Czołgi podstawowe Leopard 2A5** to najnowocześniejsze pojazdy tej klasy w Siłach Zbrojnych RP. Pozyskanie 105 wozów tej wersji miało nie tylko zwiększyć potencjał Wojska Polskiego, lecz także umożliwić zachowanie zdolności bojowych w trakcie planowanej modernizacji starszych czołgów w wariantcie A4. Jednak pod wieloma względami omawiane maszyny odbiegają poziomem technicznym zarówno od najnowszych konstrukcji światowych, jak i od rozwiązań przewidywanych dla Leopardów 2PL.

Historia wersji A5 czołgu Leopard 2 sięga końca lat 80. XX w. W 1988 r. w Niemczech rozpoczęto program mający na celu podniesienie wartości bojowej czołgów podstawowych Bundeswehry – Kampfwertsteigerungsprogramm (w skrócie KWS). Przewidywano, bowiem, że w kolejnej dekadzie potencjalny główny przeciwnik – siły zbrojne Związku Radzieckiego – wprowadzi do uzbrojenia wozy nowej generacji oraz dużą liczbę zmodernizowanych starszych maszyn.²⁹

PT-91 – „Polska modernizacja T-72 **PT-91 Twardy** – polski czołg podstawowy, który został opracowany w oparciu o czołg T-72M1. Za-

²⁸ <https://gdziewojsko.wordpress.com/wozy-bojowe/kto-rosomak/> [dostęp z dnia 01.07.2018].

²⁹ <https://www.defence24.pl/modernizacja-leoparda-2a5-warianty-i-potrzeby-raport> [dostęp z dnia 01.07.2018].

sadnicze zmiany w stosunku do pierwowzoru dotyczą nowego systemu kierowania ogniem DRAWA, oraz pancerza reaktywnego

W wyniku modernizacji wzrosła masa wozu, jednak dzięki zwiększonej mocy silnika, moc jednostkowa nie spadła. Ruchliwość czołgu nadal jest dość ograniczona, ale jej powiększenie nie jest możliwe bez całkowitej wymiany układu przeniesienia mocy, co w wozach modernizowanych jest bezcelowe. Odporność pancerza jest wyższa od T-72, ale nadal jest dużo niższa od odporności pancerzy laminowanych stosowanych w czołgach III generacji. Celność ognia wzrosła, ale tylko wtedy, gdy prowadzony jest on z postoju. Ogień w ruchu jest nadal niezbyt celny z powodu przestarzałego stabilizatora i armaty³⁰.

Patrząc na Wojska Pancerne Sił Zbrojnych RP można zauważyć, iż niestety i w tym aspekcie nie dysponuje ono sprzętem najnowszym. Niemieckie Leopardy mogą mieć problem w starciu z najnowszymi czołgami typu T-90, dodatkowo patrząc poprzez specyfiki nowoczesnego pola walki, działanie „pancernej pięści” musi być wspierane z powietrza. Mówiąc o Wojskach zmechanizowanych widzimy tutaj przestarzałą konstrukcję, jaką jest BWP-1, znacznie lepiej wygląda to w pododdziałach zmechanizowanych wyposażonych, w KTO Rosomak.

2.2 WOJSKA PANCERNE ORAZ ZMECHANIZOWANE REPUBLIKI CZECH

Wojska Lądowe Republiki Czeskiej są stworzone do rozwiązywania zadań na szczeblu operacyjno-taktycznym zarówno na terytorium Czech jak i poza nim. Jednakże zadaniem nadrzędnym jest obrona suwerenności Republiki Czeskiej.

Nasi sąsiedzi dysponują następującym sprzętem.

Pandur II – „Australijski transporter opancerzony produkowany także w Republice Czeskiej. W 2001 roku rozpoczęto pracę nad 8-koło-

³⁰ <https://tech.wp.pl/potega-polskiej-armii-oto-19-sily-zbrojne-na-swiecie-6155430307849857g/4> [dostęp z dnia 01.07.2018]

wą wersją transportera, którą oznaczono jako *Pandur II 8x8*, a później także na podstawie tej wersji także 6-kołową *Pandur II 6x6*. Wersja ta jest również przystosowana do pływania. Oprócz wytwórni w Austrii transportery tego typu produkowano dla armii Stanów Zjednoczonych w wytwórni *AV Technology International*. Licencję na jego produkcję zakupiły również Czechy i Słowenia. Transportery opancerzone były dotychczas używane bojowo w trakcie misji pokojowych na Cyprze w ramach , na wzgórzach Golan w Kosowie Afganistanie i w Bośni i Hercegowinie.”³¹

„**Bojowy wóz piechoty BWP-2**, który zaprezentowano po raz pierwszy w końcu lat siedemdziesiątych. Wyeliminowano w nim kilka wad BWP-1, w tym jedną z najważniejszych, mianowicie 73 mm armatą, o małej prędkości początkowej pocisku, zastąpiono bardziej uniwersalną i efektywną armatą kalibru 30 mm oraz przeniesiono stanowisko dowódcy z kadłuba (było usytuowane za stanowiskiem mechanika- kierowcy) do wieży. Ponadto wyrzutnię przeciwpancernych pocisków kierowanych (nowsze typu) zamontowano na wieży (9kB)”³².

Wojska Pancerne są wyposażone w następujący sprzęt

T-72 M4 CZ – zmodernizowana wersja T-72. Produkowana tylko w Republice Czech. Główne uzbrojenie stanowi 125mm armata 2A46M. Maksymalna prędkość na drogach to 61km/h. Wartość bojowa czołgu jest porównywalna z innymi czołgami trzeciej generacji.

Jak można zauważyć podobnie jak przy analizie Sił Powietrznych także i tutaj Czesi stawiają raczej na sprzęt Europejski lub rodzime konstrukcje. Transporter *Pandur* jest pod względem bojowym porównywalny, do KTO *Rosomak*, a czołg podstawowy T-72M4 do PT-91.

³¹ <http://www.army.cz/scripts/detail.php?id=15806> [dostęp z dnia 01.07.2018].

³² <http://www.konflikty.pl/technika-wojskowa/na-ladzie/bojowy-woz-piechoty-bwp-1-bwp-2-bwp-3/> [dostęp z dnia 01.07.2018].

3. WNIOSKI ORAZ REKOMENDACJE

Po przeanalizowaniu sprzętu będącego na wyposażeniu Sił Zbrojnych RP oraz Republiki Czech, oraz liczby żołnierzy zawodowych a także potencjalnych rezerw osobowych, można stwierdzić, iż Wojsko Polskie jest w znacznie lepszej sytuacji niż Czesi. Jednakże czy warto rozpatrywać to w tych kategoriach? Otóż nie. Ostatnie zdarzenia na Ukrainie pokazują, że potencjalnie największe zagrożenie, może nadejść ze strony „rosyjskiej”. W związku, z czym Polska będzie swojego rodzaju buforem dla Republiki Czech. Sytuacja ta zmusza do rozważań na temat rozszerzenia współpracy. W razie prowadzenia walki obronnej, przez polskie pododdziały wsparcie od sąsiada, jakim jest Republika Czeska, mogłoby mieć kluczowe znaczenie dla losów niejednej bitwy.

BIBLIOGRAFIA

- Drendel L., (1993), *F-16 Fighting Falcon – Walk Around No. 1*. Carrollton., Texas: Squadron/Signal Books
- Eden P., (2004), *The Encyclopedia of Modern Military Aircraft*, UK: London. Amber Books.
- Gunston B., (1984), *United States Military Aircraft of the 20th century* London: Salamander Books Ltd,
- Hołdanowicz, (2003). *Zwycięstwo Finów – nadzieja dla Siemianowic*, „Raport wojsko technika obronność”.
- Hoyle C., (13–19 December 2011). “*World Air Forces Directory*”.
- Jackson P., (2003). *Jane’s All the World’s Aircraft 2003–2004*. Coulsdon, UK: Jane’s Information Group.
- Jackowski J., Użycki D., (1993), *Transporter Pandur*. „Nowa Technika Wojskowa”.

- Kajetanowicz J., (1995), *Bojowe wozy piechoty*, Warszawa, Bellona.
- Kajetanowicz J., (2013), *Polskie wojska operacyjne w w systemie bezpieczeństwa państwa 1990-2010*. 3., Warszawa, Bellona.
- Kajetanowicz J., (1998), *Wozy bojowe i pojazdy wsparcia produkowane w Polsce w okresie powojennym*. Wrocław: WSO im. T. Kościuszki,.
- Butowski P., (1998), *Mi-24. Pod znakiem modernizacji*. „Nowa Technika Wojskowa” Warszawa: Magnum-X Sp. z o.o..
- Sweetman B., (2008), *Supersonic Fighters: The F-16 Fighting Falcons*. Mankato, Minnesota: Capstone Press.
- Williams A. G. and Gustin E., (2004), *Flying Guns: The Modern Era*. Ramsbury, UK: The Crowood Press.

Źródła internetowe

- http://34drop.wp.mil.pl/pl/60_119.html
- <http://mon.gov.pl/d/pliki/dokumenty/rozne/2018/02/budzet2018.pdf>
- <http://pl.uzbrojenie.wikia.com/wiki/BMP-1>
- <http://www.army.cz/en/facts-file/personnel-size/personnel-size-of-the-defence-department-in-1992---2017-129701/>
- http://www.army.cz/images/id_5001_6000/5146/budget2018.pdf
- <http://www.army.cz/scripts/detail.php?id=15806>
- <http://www.army.cz/scripts/detail.php?id=5762>
- <http://www.army.cz/scripts/detail.php?id=87187>
- <http://www.konflikty.pl/technika-wojskowa/na-ladzie/bojowy-woz-piechoty-bwp-1-bwp-2-bwp-3/>
- <http://www.let.cz/?lang=2>
- <http://www.pzl.swidnik.pl/pl/sw-4/0,-t,15>
- <http://www.samolotypolskie.pl/samoloty/1991/126/Hibneryt>
- <http://www.samolotypolskie.pl/samoloty/2460/126/2K12-3M9-Kub>
- <http://www.samolotypolskie.pl/samoloty/2468/126/9K33-9M33-Osa>

<http://www.wojsko-polskie.pl/pl/pages/siy-powietrzne-2016-04-18-k/>
<http://www.wojsko-polskie.pl/pl/pages/wojska-ladowe-2016-04-18-t/>
https://en.wikipedia.org/wiki/Army_of_the_Czech_Republic
<https://gdziewojsko.wordpress.com/wozy-bojowe/kto-rosomak/>
https://pl.wikipedia.org/wiki/Aero_L-159_Alca#cite_note-1
https://pl.wikipedia.org/wiki/Saab_JAS_39_Gripen
<https://pl.wikipedia.org/wiki/ZSU-23-4>
<https://tech.wp.pl/potega-polskiej-armii-oto-19-sily-zbrojne-na-swiecie6155430307849857g/4>
<https://technologie.onet.pl/smiglowiec-mi-24-latajacy-czolg-polskiej-armii/3ngvtnh>
<https://web.archive.org/web/20120301085406/http://www.sp.mil.pl/pl/wyposazenie/samoloty>
<https://wiadomosci.onet.pl/tylko-w-onecie/wojsko-polskie-liczebosc-i-uzbrojenie-infografika/e77zjgr>
<https://www.arslege.pl/sily-zbrojne-rp/k473/a41510/>
<https://www.arslege.pl/sily-zbrojne-rp/k473/a41510/>
<https://www.defence24.pl/modernizacja-leoparda-2a5-warianty-i-potrzeby-raport>
<https://www.flightglobal.com/news/articles/czech-government-signs-gripen-lease-extension-399415/>
https://www.globalfirepower.com/country-military-strength-detail.asp?country_id=poland